

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

проф. Бунчук Б.І.

2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

Освітньо-професійна
програма

«Українська мова та література»

Спеціальність

035 Філологія (українська мова та література)

Галузь знань

03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

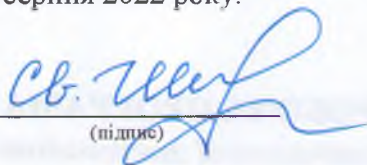
Чернівці 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Український правопис» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія (українська мова та література) галузі знань 03 Гуманітарні науки, затвердженої вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 6 від «30» червня 2020 р.).

Розробник: Шатілова Наталія Олександрівна – кандидат філологічних наук,
асистент кафедри сучасної української мови.

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови.
Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року.

Завідувач кафедри

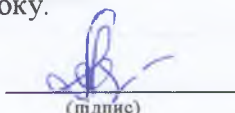

(підпис)

Шабат-Савка С. Т.
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою філологічного факультету.

Протокол № 2 від «5» вересня 2022 року.

Голова методичної ради факультету

(підпис)

Антофійчук А. М.
(прізвище та ініціали)

© Шатілова Н. О., 2022

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

1. Мета навчальної дисципліни

У контексті компетентнісної та особистісно зорієнтованої парадигми сучасної мовної освіти формування й удосконалення правописної компетентності студентів-філологів набуває особливої актуальності, адже орфографічна грамотність – важливий показник не лише культури мовлення людини, а й рівня її мовної свідомості та інтелектуального розвитку загалом. Засвоєння чинних орфографічних норм, вироблення стійких навичок грамотного письма є важливим елементом освітньо-професійної програми «Українська мова і література» (спеціальність 035 Філологія). Навчальна дисципліна «Український правопис» входить до вибіркового компоненту циклу професійної підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Мета навчальної дисципліни – систематизувати, закріпити й поглибити знання студентів щодо чинних орфографічних норм й історії українського правопису, удосконалити орфографічну грамотність, що уможливить формування професійної компетентності майбутніх фахівців-філологів.

Завдання навчальної дисципліни:

- 1) систематизувати знання теоретичних аспектів українського правопису, поглибити відомості з історії його становлення та розвитку;
- 2) опанувати чинні орфографічні норми сучасної української літературної мови, враховуючи основні зміни (варіантні і безваріантні) у новій редакції правописного кодексу;
- 3) удосконалити, розширити й закріпити практичні навички віднаходити в тексті й фахово аналізувати орфограми відповідно до принципів правопису;
- 4) сформувати міцні навички грамотного письма, зосередити увагу на проблемних моментах, винятках із правил;
- 5) розвивати орфографічну пильність та правописну компетентність студентів, вміння та бажання правильно і грамотно писати, висловлюватися, стежити за культурою мовлення.

Знання про принципи українського правопису, історію його становлення та унормування, вміння орфографічно правильно оформляти своє і чуже висловлення в писемній формі, комплексно здійснювати орфографічний аналіз тексту стане надійним підґрунтям формування професійної компетентності майбутніх фахівців-філологів.

Теоретично-практичний курс охоплює 3 змістові модулі. Результати навчальної діяльності студентів оцінюють за 100-бальною шкалою.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорії та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовою.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- **знати:**

- чинні орфографічні та орфоепічні норми сучасної української літературної мови;

- історичні відомості про становлення і унормування українського правопису;

- принципи українського правопису й написання, що відповідають кожному з них;

- базові поняття орфографії (орфограма, орфографічне правило, орфографічна норма, орфографічна компетентність);

- основні правописні зміни (варіантні і безваріантні), запровадженні новою редакцією «Українського правопису»;

- **розуміти:**

- поняття мовної норми та вимоги до сучасного писемного та усного мовлення;

- контекст творення українських правописних традицій;

- соціолінгвістичні умови оновлення правопису на сучасному етапі розвитку мови;

- специфіку принципів української орфографії;

- критерії класифікації орфограм;

- значення орфографічної грамотності для ефективного писемного викладу думок та майбутньої професійної діяльності;

- **уміти:**

- аналізувати теоретичний матеріал, застосовувати його під час виконання практичних завдань;

- правильно записувати та вимовляти слова, відповідно до норм української орфографії та орфоепії, фахово аргументувати вибір орфограм;

- визначати й чітко формулювати орфограми в запропонованих словах;

- чітко формулювати й застосовувати орфографічні правила, ілюструючи їх власними прикладами;

- ідентифікувати орфограми в писемному мовленні, пояснювати їхню зумовленість принципами українського правопису;

- демонструвати орфографічні навички під час виконання різнотипних практичних завдань;

- вільно здійснювати орфографічний аналіз слова і тексту;

- знаходити слова в текстах і словниках відповідно до поданих орфограм;

- помічати й виправляти в чужому й своєму тексті помилкове написання слів;

- грамотно писати диктанти різних типів, виконувати практичні вправи та тестові завдання;

- орфографічно правильно оформляти висловлення в писемній формі, у т.ч. впроваджуючи в мовну практику нововведення останньої редакції правописного кодексу;

- користуватися «Українськими правописом», працювати з науковими, навчально-методичними, лексикографічними джерелами та іншою довідковою літературою; критично осмислювати чинні орфографічні словники й довідники в об'єктиві правописних нововведеннями.

Курс «Український правопис» взаємопов'язаний із розділами «Фонетика», «Орфоепія», «Графіка», «Морфеміка і словотвір», «Морфологія» курсу «Сучасна українська мова», а також із навчальними дисциплінами «Практикум з української мови», «Вступ до спеціальності», «Вступ до мовознавства».

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Український правопис»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	3	90	3	15	30	-	-	45	-	Залік
Заочна	2	3	3	90	3	4	8	-	-	74	4	

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми занять	Змістовий модуль 1. «Теоретичні засади вивчення українського правопису»													
Тема 1. Правописна система української мови. Базові поняття	4	2				2	2						2	

орфографії.												
Тема 2. З історії становлення й унормування українського правопису.	10	3	2			5	9	2			2	5
Тема 3. Правописні проблеми кінця ХХ – початку ХХІ ст.	7	2				5	6				1	5
Тема 4. Український правопис – 2019: основні зміни (варіантні та безваріантні).	6	2				4	8	2			1	5
Тема 5. Принципи українського правопису.	8	2	2			4	7		2			5
Разом за ЗМ 1	35	11	4			20	32	4	2		4	22
Теми занять	Змістовий модуль 2. «Удосконалення правописної компетентності: правопис частин основи слова»											
Тема 1. Правопис апострофа.	4		2			2	5		1			4
Тема 2. Правопис м'якого знака.	4		2			2	5		1			4
Тема 3. Зміни приголосних під час словозміни і словотворення.	4		2			2	4					4
Тема 4. Спрощення в групах приголосних.	4		2			2	4					4
Тема 4. Правопис подвоєних літер.	4		2			2	4					4
Тема 5. Правопис префіксів і суфіксів.	4		2			2	4					4
Тема 6. Правопис слів іншомовного походження.	5	-	2			3	4					4

Разом за ЗМ 2	29	-	14			15	30		2			28	
Теми занять	Змістовий модуль 3. «Удосконалення правописної компетентності: правопис частин мови, уживання великої букви»												
Тема 1. Правопис складних іменників.	6	2	2			2	6		2			4	
Тема 2. Правопис складних прикметників і займенників	4		2			2	4					4	
Тема 3. Правопис складних числівників. Зв'язок числівників з іменниками.	3		2			1	6		2			4	
Тема 3. Правопис прислівників.	4	-	2			2	4					4	
Тема 4. Правопис службових частин мови разом, окремо, з дефісом.	3	-	2			1	4					4	
Тема 6. Правопис великої літери.	6	2	2			2	4					4	
Разом за ЗМ 3	26	4	12			10	28		4			24	
Усього годин	90	15	30			45	90	4	8			4	74

3.3. Теми семінарських занять [не передбачено навчальним планом]

3.4. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	З історії становлення й унормування українського правопису.	2
2.	Принципи українського правопису.	2
3.	Правопис апострофа.	2
4.	Правопис м'якого знака.	2
5.	Зміни приголосних під час словозміни і словотворення.	2
6.	Спрощення в групах приголосних.	2
7.	Правопис подвоєних літер	2
8.	Правопис префіксів і суфіксів.	2

9.	Правопис слів іншомовного походження.	2
10.	Правопис складних іменників.	2
11.	Правопис складних прикметників і займенників.	2
12.	Правопис складних числівників. Зв'язок числівників з іменниками.	2
13.	Правопис прислівників.	2
14.	Правопис службових частин мови разом, окремо, з дефісом.	2
15.	Правопис великої літери.	2
	Усього	30 год.

3.5. Теми лабораторних занять [не передбачено навчальним планом]

3.6. Тематика індивідуальних завдань

№ з/п	Завдання
1.	Український правопис в іменах. Підготувати мультимедійну презентацію та реферативну доповідь про роль видатних українських науковців і громадсько-культурних діячів в історії становлення й унормування правописної системи української мови (<i>персоналія на вибір студента / студентки</i>): Мелетій Смотрицький, Олексій Павловський, Михайло Максимович, Маркіян Шашкевич, Євген Желехівський, Михайло Драгоманов, Пантелеймон Куліш, Степан Смаль-Стоцький, Василь Сімович, Борис Грінченко, Іван Огієнко, Агатангел Кримський, Євген Тимченко, Олекса Синявський, Григорій Голоскевич, Олена Курило, Леонід Булаховський, Василь Німчук, Віталій Русанівський та ін.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або загалом для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

3.7. Самостійна робота

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		д.ф.н.	з.ф.н.
1.	<i>Письмове есе.</i> Висловити власні міркування у формі письмового есе на тему: «Роль правописної грамотності у формуванні професійної компетентності сучасного фахівця-філолога».	4	4
2.	<i>Робота з різними виданнями українського правопису.</i> Опрацювати та проаналізувати особливості «Найголовніших правил українського правопису» (1921 р.) – першого в Україні офіційного правописного кодексу. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Nevidomyi_Avtor/Naiholovnishy_pravyla_ukrainsko_ho_pravopysu_vyd_1921.pdf	4	8
3.	<i>Робота з різними виданнями українського правопису.</i>	5	8

	Опрацювати текст «Українського правопису» (1928 р.; «скрипниківського», «харківського», «соборного», «діаспорного») з огляду на відображення особливостей його орфографічних норм у чинній редакції правописного кодексу. URL: https://r2u.org.ua/data/other/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81-1928.pdf		
4.	<i>Робота з інтернет-джерелами.</i> Ознайомитися із «Проектом найновішої редакції українського правопису» (1999 р.) за редакцією В.В. Німчука та укласти порівняльну таблицю «Відображення пропозицій „Проекта...”» (1999 р.) у чинному виданні „Українського правопису” (2019 р)). [Проект нової редакції українського правопису (1999 р.). <i>Історія українського правопису XVI – XX століття: хрестоматія /</i> упоряд.: В.В. Німчук, Н.В. Пуряєва. К.: Наукова книга, 2004. С. 561–567. URL: http://history.org.ua/LiberUA/966-00-0261-0/966-00-0261-0.pdf ; Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf].	5	10
5.	<i>Реферативне дослідження.</i> Підготувати реферативну доповідь на тему «Історія букви <i>г</i> в українському правописі та графіці».	3	6
6.	<i>Укладання бібліографії.</i> Укласти бібліографічний список орфографічних словників української мови.	3	6
7.	<i>Аналіз орфограм.</i> Із самостійно дібраного тексту (не менше 300 слів) виписати слова з відомими орфограмами (подати навпроти слова – письмове формулювання орфографічного правила).	4	6
8.	<i>Самодиктант.</i> Самостійно підібрати із художніх або публіцистичних творів тексти диктантів, словесне наповнення яких передбачало би наявність таких орфограм: «Правопис м’якого знака»; «Правопис апострофа»; «Подовження приголосних»; «Спрощення в групах приголосних»; «Зміни приголосних при словозміні і словотворенні», «Правопис суфіксів і префіксів».	4	6
9.	<i>Складання тематичних тестових завдань.</i> Скласти тестові завдання різних рівнів (з однією правильною відповіддю; з кількома правильними відповідями; на відповідність тощо) до таких тем: «Варіантні і безваріантні написання, запроваджені новою редакцією українського правопису», «Правопис великої літери», «Правопис слів іншомовного походження».	4	6
10.	<i>Орфографічний аналіз тексту.</i> У запропонованому на вибір викладача тексті (не менше 250 слів) на місці крапок, якщо	4	6

	потрібно, вписати пропущені літери (апостроф або дефіс), здійснити орфографічний аналіз тексту.		
11.	<i>Робота над орфографічними помилками.</i> Вести власний зошит обліку орфографічних помилок та здійснювати їх самоаналіз з метою вдосконалення орфографічних умінь і навичок з вивчених тем.	5	8
	Усього	45 год.	74 год.

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання рівня та якості знань студентів з навчальної дисципліни «Український правопис» здійснюється із врахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку «зараховано» («А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **90–100** від максимальної кількості можливих, зокрема: ґрунтовно засвоїли правописні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу, вільно оперують теоретичними та історичними відомостями, опанували наукову термінологію, виявили поглиблене розуміння принципів українського правопису; уміють чітко аргументувати вибір орфограм; регулярно, кваліфіковано, із залученням додаткової літератури готувалися до практичних занять, систематично виконували домашні завдання; виявили відмінні навички орфографічного аналізу; вміють грамотно записувати слова відповідно до чинних правописних норм; глибоко опрацювали питання, винесені на самостійне опрацювання; успішно виконали модульні контрольні роботи; повністю розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «зараховано» («В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **80–89** від максимальної кількості можливих, зокрема: добре засвоїли правописні норми української мови, історію і принципи українського правопису; опрацювали рекомендовану літературу; продемонстрували знання теоретичного матеріалу, добре володіють відповідною науковою термінологією; досить активно готувалися до практичних занять та систематично виконували домашні завдання; виявили добрі навички орфографічного аналізу; загалом грамотно записують слова, допускаючи деякі неточності, аргументують вибір орфограм відповідно до чинних правописних норм; опрацювали питання, винесені на самостійне опрацювання; успішно виконали модульні контрольні роботи; розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «зараховано» («С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **70–79** від максимальної кількості можливих, зокрема: виявили часткову обізнаність із правописними нормами української мови, опрацювали рекомендовану літературу; в основному засвоїли принципи української

орфографії; продемонструвати знання теоретичного матеріалу на репродуктивному рівні, частково володіють відповідною науковою термінологією, уміють застосовувати знання на практиці; працювали на практичних заняттях, виконували домашні завдання; допускають орфографічні помилки у писемному мовленні, але вміють здійснити самоаналіз й аргументовано їх виправити; виявили добрі навички орфографічного аналізу; добре виконали модульні контрольні роботи; належно розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «зараховано» («D») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **60–69** від максимальної кількості можливих, зокрема: не повністю опанували передбачений програмою курсу теоретичний матеріал; мають досить поверхневі знання норм орфографії; показали фрагментарну обізнаність із принципами українського правопису; обмежилися опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводитись під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок орфографічного аналізу слів і бажання до самостійної роботи; допускають орфографічні помилки в тексті, не чітко формулюють орфографічні правила; виконали модульні контрольні роботи на достатньому рівні; не повністю розкрили питання підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «зараховано» («E») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **50–59** від максимальної кількості можливих: показали фрагментарну обізнаність з чинними орфографічними нормами української мови, обмежилися опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводитись на практичних заняттях, не виявили належних навичок орфографічного аналізу та бажання до самостійної роботи; допускають орфографічні помилки в тексті, виконали модульні контрольні роботи на задовільному рівні; фрагментарно обізнані з питаннями, винесеними на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку «незараховано» («FX») з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів **35–49** від максимальної кількості можливих: не відвідували частину лекційних та практичних занять; не опрацювали рекомендованої літератури, тому не орієнтуються в програмовому матеріалі; не обізнані із чинними орфографічними нормами, не знають правил орфографії і допускають грубі орфографічні помилки; не виконали модульні контрольні роботи; не розкрили питань підсумкового модуль-контролю.

Оцінку «незараховано» («F») з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які набрали загальну суму балів **1–34** від максимальної кількості можливих: не відвідували лекційних і практичних занять; фактично не засвоїли навчальну програму курсу, не володіють орфографічною грамотністю; не пройшли поточний, модульний та підсумковий контроль з навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою (залік)	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (кількість балів)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90–100)	відмінно
	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незараховано	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Навчальні досягнення студентів оцінюють за принципом накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок та обов'язковості модульного контролю. Загальна кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни, складає **100 балів**, з яких **60 балів** – під час поточного і проміжного контролю і **40 балів** – під час підсумкового контролю (заліку).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)			Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2	Змістовий модуль № 3		
20 балів	20 балів	20 балів	40	100
Аудиторна робота – 5 б. Індивідуальне завдання – 5 б. Модульна контрольна робота – 10 б.	Результати аудиторної і самостійної роботи – 10 б. Модульна контрольна робота – 10 б.	Результати аудиторної і самостійної роботи – 10 б. Модульна контрольна робота – 10 б.	Тестовий контроль: 40 тестів (1 тест – 1 бал)	60+40=100

Модульний контроль здійснюється після вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. **Накопичення рейтингових балів** у межах змістових модулів передбачає:

- відвідування (очне / дистанційне) лекційних і практичних занять;
- активність на практичних заняттях;
- якість підготовки до навчальних занять;
- належне виконання завдань практичного, творчого, пошукового характеру на засадах академічної доброчесності;
- написання модульних контрольних робіт;

Оцінювання індивідуальних завдань урахує:

- своєчасність виконання завдання;
- обсяг виконання завдання;
- якість виконання завдання;
- академічну доброчесність (самостійне виконання);
- творчий підхід у виконанні завдання;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль (залік) здійснюється в режимі автоматизованої комп'ютерної діагностики або із використанням роздрукованих завдань.

5. Методи навчання і засоби оцінювання,

У процесі вивчення теоретично-практичного курсу «Український правопис» застосовують такі ***методи навчання***, спрямовані на формування програмових компетентностей студентів:

1) ***інформаційно-рецептивний***: бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення, контрольна-корекційна, евристична), пояснення, навчальна дискусія;

2) ***робота з навчальним текстом та інтернет-ресурсами***: детальне вивчення тексту чинного «Українського правопису», робота з лексикографічними джерелами (орфографічним та орфоепічним словниками), опрацювання рекомендованої довідкової літератури;

3) ***наочні методи***: ілюстрація, демонстрація, самостійне спостереження над мовними явищами у поєднанні із *дидактичними прийомами мисленнєвого характеру* – аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, порівняння, класифікація, конкретизація;

4) ***спонукально-репродуктивний***: метод практичних вправ (тренувальних, творчих, контрольних), що забезпечують вироблення необхідних орфографічних умінь і навичок (списування, різні види диктантів, орфографічний аналіз слова і тексту; редагування тексту, довільне письмо – добір слів і різностильових контекстів з вивченими орфограмами тощо);

5) ***творчо-пошуковий та проблемний методи***: метод проєктів, самостійна робота пошукового характеру – підбір і аналітичний огляд джерел інформації, аналіз, опис і виклад проблемного питання, мультимедійна презентація результатів індивідуальної чи спільної проєктної діяльності;

6) ***інтерактивні методи***: робота в парах, робота в малих групах, взаємооцінювання, взаємоперевірка, мозкова атака, лінгвістична дуель, метод ПРЕС, мовна опозиція, контент-аналіз, рольове моделювання, я – редактор тощо.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання з курсу «Український правопис» є:

- усні і письмові відповіді;
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;

- письмові самостійні роботи (словникові диктанти, самодиктанти, практичні вправи);
- виконання домашніх завдань;
- орфографічний аналіз речення і тексту;
- взаємоконтроль у парах і групах, самоконтроль;
- мультимедійна презентація результатів виконаних завдань і досліджень;
- модульні контрольні роботи;
- автоматизовані тестові завдання.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Комплексний контроль теоретичних знань, практичних умінь і фахових навичок студентів з курсу «Український правопис» здійснюється на основі результатів поточного, модульного та підсумкового контролю.

Форми поточного контролю: спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів та їхня участь в обговоренні проблемних питань, усні відповіді на питання, виконання домашніх завдань, робота з науковою і навчально-методичною літературою, орфографічний коментар під час виконання практичних вправ, самостійні роботи, різні види диктантів, автоматизовані тестові завдання.

Форми модульного контролю: модульні контрольні роботи.

Форми підсумкового контролю: залік.

Зазначені форми контролю та види робіт на практичних заняттях є обов'язковими для всіх студентів. Система оцінювання знань є накопичувальною і охоплює суму балів за різними видами здійсненого контролю.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. **Український правопис** / Національна академія наук України. Київ: Наукова думка, 2020. 392 с. URL :<https://drive.google.com/file/d/1p0moU61Yrg4RskpJYtIjxkiAa5vrd0mM/view>
2. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посібник. Київ: ВЦ „Академія”, 2006. С. 162–194.
3. Зубець Н.О. Сучасна українська мова (розділи «Орфоепія», «Графіка», «Орфографія»): практикум за новою редакцією Українського правопису. Запоріжжя: ЗНУ, 2021. 41 с.
4. Історія українського правопису XVI–XX століття: Хрестоматія [проект «Наукова книга»] / упор.: В.В. Німчук, Н.В. Пуряєва. Київ: Наук. думка, 2004. 582 с.
5. Лещенко Т.О., Бондар Н.В., Жовнір М.М.. Український правопис: новації та варіації : наочно-навчальний посібник. Полтава : УМСА, 2020. 40 с.
6. Німчук В.В. Проблеми українського правопису XX – початку XXI ст. Київ : [б. в.], 2002. 112 с. URL : <http://bit.ly/33bZgMV>
7. Німчук В.В. Переднє слово. *Історія українського правопису XV–XX століття. Хрестоматія.* Київ: Наук. думка, 2004. URL : <http://bit.ly/2Dab9YX>

8. Новий український правопис: коментарі, завдання та вправи. 5–11 класи : посібник / упоряд. О.Г. Куцінко. Харків: Основа, 2019. 176 с.
9. Терещенко В.М., Панченков А.О. Методика реалізації Українського правопису в новій редакції у закладах загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Харків : Соняшник, 2019. 256 с.
10. Шевчук С., Виноградова Ю., Глушик С., Дияк О., Лобода Т. Український правопис: нова редакція : навч. посіб. / за ред. С. Шевчук. Київ : Алерта, 2020. 118 с.

7.2. Допоміжна

1. Видайчук Т.Л. Етапи становлення фонетичного принципу українського правопису. *Ucrainica II. Současná ukrajinistika: Problémy jazyka, literatury a kultury. 1. Část. Sborník článků 3. Olomoucké sympozium ukrajinistů 24–26 srpna 2006.* С. 107–113. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/1009/1/T_Vydajchuk_U_II_GI.pdf
2. Вихованець І. Ненаукові пристрасті навколо українського правопису. *Українська мова.* 2004. №2. С. 3–24.
3. Вихованець І. Визначальний принцип українського правопису. *Український правопис: так і ні: Обговорення нової редакції «Українського правопису».* К. : Рідна мова, 1997. С. 175–177.
4. Глазова О.П. Українська орфографія : навч. посібник. Харків: Ранок, 2005. 384 с.
5. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення / Інститут української мови НАН України. Київ : КММ, 2014. 124 с.
6. Гоца Е. Д. Українська орфографія: навчально-методичний посібник для студентів українського відділу філологічного факультету. Ужгород, 2003. 124 с.
7. Данильчук Д. Український правопис: роздоріжжя і дороговкази. Київ: Либідь, 2013. 224 с.
8. Данильчук Д. Український правопис : тексти лекцій. Київ: Київський університет, 2013. 60 с.
9. Масенко Л.Т. Полеміка навколо нової редакції «Українського правопису». *Українська культура.* 2001. № 3. С. 8–9.
10. Німчук В.В. Доля проекту нової редакції «Українського правопису». *Українська мова.* 2004. № 1. С. 3–25.
11. Німчук В. В. Сучасний український правопис: стан і перспективи. *Мандрівець.* 2006. № 1 (60). С. 69–71.
12. Німчук В.В. Про графіку та правопис як елементи етнічної культури: історія г. (До 60-річчя «Українського правопису»). *Мовознавство.* 1990. № 6. С. 3–10; 1991. № 1. С. 9–18; № 2. С. 18–24; № 3. С. 12–21.
13. Огієнко І. Історія українського правопису. *Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Історія української літературної мови / упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміток М.С. Тимошик.* Київ: Наша культура і наука, 2001. С. 340–364.
14. Огієнко І. Нариси з історії української мови: система українського правопису: популярно-науковий курс з історичним освітленням. Варшава, 1927. 216 с.
15. Пономарів О. Український правопис у запитаннях і відповідях. *Українська мова.* 2002. № 4. С. 107–114.
16. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: навч. посібник. 2-ге вид. стереотип. Київ: Либідь, 2001. 240 с.
17. Сімович В. Літери і політика (п'ятдесят років фонетичного правопису в Галичині і на Буковині). *Сімович В. Праці у двох томах. Т. I: Мовознавство / упоряд. і передм. Л. О. Ткач.* Чернівці: Книги – ХХІ, 2005. С. 216–222.

18. Сімович В.В. Українська мова і правопис. *Сімович В. Праці у двох томах. Т. 1: Мовознавство* / упоряд. і передм. Л. О. Ткач. Чернівці: Книги – XXI, 2005. С. 181–197.
19. Український правопис – повернення до національних засад / упоряд. : О. Пономарів. Київ: Просвіта, 2003. 23 с.
20. Фаріон І. Правопис-корсет мови. Український правопис як культурно-політичний вибір : монографія. Львів: Свічадо, 2004. 120 с.
21. Хом'як І.М. Теоретичні основи правописних норм української мови. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. Випуск 11. 2009. С. 409–416. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2009_11_70
22. Хорошковська О.Н. Аналіз орфографічних помилок з української мови та запобігання їм. *Початкова школа*. 1974. № 9. С. 39–46.
23. Чак Є. Складні випадки правопису та слововживання. Київ: А.С.К., 1998. 272 с.
24. Шерех Ю. Засади українського письма і правопису. *Нарис сучасної української літературної мови*. Мюнхен: Молоде життя, 1951. С. 391–396.
25. Широков В.А. Оцінка точності фонетичного принципу в українському правописі. *Мовознавство*. 2005. № 5. С. 41–46.
26. Шкурятяна Н.Г. Методика вивчення орфографії : посіб. для учителів. Київ: Рад. школа, 1985. 133 с.
27. Юшук І. П. Практикум з правопису української мови. Київ: Освіта, 2000. – 254 с.
28. Яворська С. Орфографічний розбір як вправа. *Дивослово*. 1997. №4. С.18–19.

Словники

1. Бурячок А. А. Орфографічний словник української мови: Близько 35 000 слів. 4-е вид., доопрац. К.: Наук. думка, 2002. 459 с. (Словники України). (попередні видання – 1996, 1999, 2000).
2. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики : 253 000 [слів] / голов. ред. і уклад. В. Т. Бусел. К. ; Ірпінь : Перун, 2008. 896 с.
3. Великий орфографічний словник сучасної української мови. 150 000 / уклад. Ю. С. Меженко. Донецьк: БАО, 2008. 1184 с.
4. Великий орфографічний словник української мови: 250 000 слів і словосполучень / уклад.: Загоруйко О. Я., Паращич В. В., Паращич Я. О. Харків: Торсінг плюс, 2010. 767 с.
5. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання. Київ: Наукова думка, 1979. 344 с.
6. Головащук С.І. Орфографічний словник складних слів української мови: понад 23 000 слів. Київ: Наук. думка, 2008. 288 с. (Словники України).
7. Голоскевич Г. Правописний словник (за нормами українського правопису ВУАН. Харків, 1929 р.). Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто – Львів: НТШ, 1994. 460 с.
8. Жайворонок В.В. Велика чи мала літера? : словник-довідник : бл. 10 000 номінацій. Київ: Наук. думка, 2004. 203 с.
9. Жовтобрюх В. Ф. Сучасний український орфографічний словник: Близько 105 000 слів. Харків: Ранок: Веста, 2005. 797 с.
10. Івченко О.О. Новий орфографічний словник української мови: 43 000 слів / Анатолій Івченко. Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2007. 712 с. (попереднє видання – 2003 р.).
11. Новий словник іншомовних слів / Л.І. Шевченко, О.І. Ніка, О.І. Хом'як, А.А. Дем'янюк; За ред. Л.І. Шевченко. Київ: Арій, 2007. 1480 с.
12. Орфографічний словник української мови / уклали: С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. 3-е вид., переробл. і доп. Київ: Довіра, 2002. 1006 с. (Словники України) (попереднє видання – 1994, 1999р.).

13. Орфографічний словник української мови : близько 114 000 / укл. С.І. Головашук, Т.В. Зайцева, І.С. Назарова та ін.; за ред. С.І. Головашука, В.М. Русанівського. Київ: Наук. думка, 1977. 856 с.
14. Орфографічний словник української мови: 160 000 сл. / уклад.: Т.В. Ковальова, Л. П. Коврига. Харків: Сінтекс, 2004. 1086 с.
15. Орфоепічний словник української мови: у 2 т. / уклали: М.М. Пешак, В.М. Русанівський, Н.М. Сологуб та ін. Київ: Довіра. Т.1. 2001. 955 с.; Т.ІІ. 2003. 918 с.
16. Паночко М. Словник слів з літерою г. Львів, 1999. 46с.
17. Погрібний М. І. Орфоепічний словник. Київ, 1984. 629 с.
18. Пономарів О. Фонема г та г. Словник і коментар. Київ, 1997. 35 с.
19. Скрипник Л.Г., Дзятківська Н.П. Власні імена людей : словник-довідник. Київ: Наук. думка, 1996. 336 с.
20. Словник іншомовних слів / уклад. С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. Київ: Наук. думка, 2000. 680 с.
21. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / укл. Л.О. Пустовіт, О.І. Скопненко, Г.М. Сюта, Т.В. Цимбалюк. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
22. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Київ: Знання, 2004. 367с.
23. Словник-довідник сучасної української мови: Разом. Окремо. Через дефіс: близько 60000 слів / уклад. :Т.К. Співак, О.О. Якименко. Харків: ФОП Співак В. Л., 2009. 528 с.
24. Сучасний орфографічний словник: 150 000 сл. / уклад. О.Ю. Петраковський. Харків: Промінь, 2007. 1244 с.
25. Український орфографічний словник для студентів та школярів: близько 70000 слів / уклад. В.В. Чумак та ін.; ред. В.М. Русанівський. Київ: Довіра, 2006. 560 с. (Словники України).
26. Український орфографічний словник з граматичними таблицями + короткий правописний коментар: 80 000 слів / уклад. Л.О. Полякова. Харків: Торсінг плюс, 2009. 496 с.
27. Український орфографічний словник: Близько 100 000 сл. / за ред. А.О. Свашенко. Харків: Прапор, 2003. 844 с.
28. Український орфографічний словник: Близько 165 000 слів / уклад.: В.В. Чумак та ін.; за ред. В.М. Русанівського. 5-е вид., переробл. і доповн. Київ: Довіра, 2006. 940 с. (Словники України).
29. Український орфографічний словник: понад 175 000 слів / уклали: В. В. Чумак та ін.; за ред. В. Г. Склярєнка; Національна академія наук України, Український мовно-інформаційний фонд, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. Вид. 9-е, переробл. і доповн. Київ: Дніпро, 2009. 1011 с. (Словники України). (попередні видання – 2004, 2005)
30. Чак Є. Д. Складні випадки правопису та слововживання. Київ: А.С.К., 1998. 272 с.
31. Шевчук С.В. Разом, окремо, через дефіс: словник-довідник. Київ: А.С.К., 2003. 416 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Блог професора Пономарева. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/topics/ponomariiv>
2. Горох – українські словники. URL: <https://goroh.pp.ua/>
3. Електронні словники на сайті «Словопедія». URL: <http://slovopedia.org.ua/>
4. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ. 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
5. Курс «Український правопис» в системі електронного навчання Moodle. URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4364>

6. Найголовніші правила українського правопису (1921 р.). URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Nevidomyi_Avtor/Naiholovnishy_pravyla_ukrainskoho_pravopysu_vyd_1921.pdf?
7. Новий правопис: повний текст та основні зміни. URL: <https://osvitoria.media/experience/novyj-pravopys-povnyj-tekst-ta-osnovni-zminy/> Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
8. Освітня платформа «ДисКурс». URL: <https://dyskurs.net/>
9. Офіційний сайт Української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua>
10. Сайт «Ізборник». Мовознавство : першоджерела та інтерпретації. URL: <http://www.litopys.org.ua>
11. Сайт Олександра Авраменка. URL: <http://xn--80aafnzkiym.xn--j1amh/>
12. Словник української мови у 20 т. online: томи 1–11 (А–пояснювати). URL: <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>
13. СловникUA. Портал української мови та культури. URL: <https://www.slovyk.ua/>
14. Словники та енциклопедії. URL: <https://slovyk.me/>
15. Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf>
16. Тренажер з правопису української мови. URL: <https://webpen.com.ua/>
17. Українська мова : енциклопедія. К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <https://archive.org/details/UkrMovEnts/page/n3/mode/1up?view=theater>
18. Український лінгвістичний портал «Словники України online: словозміна, синонімія, фразеологія». URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
19. Український правопис (1928 р.). URL: <https://r2u.org.ua/data/other/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81-1928.pdf>
20. Український правопис / Національна академія наук України. – К. : Наукова думка, 2020. – 392 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1p0moU61Yrg4RskpJYTljxkiAa5vrd0mM/view>
21. Український правопис. Проєкт найновішої редакції. Київ : Наук. думка, 1999. URL: <http://bit.ly/2OgiuWD>